

Juledag 2007

*Guds Søn har været her. Og han var mand.
Han gik blandt os som en af vore egne.
Han havde, som vi har, et fædreland,
og mødte der sin næste alle vegne.*

*Gud Søn har været her. Og han var mand.
Han er her nu, og han er allevegne.
Den hele verden er hans fædreland.
Han er hos os som en af vore egne.*

»I begyndelsen var ...« således begynder julens evangelium hos evangelisten Johannes. Han begynder med begyndelsen. Eller rettere med den første begyndelse, for der er to begyndelser: Den første er skabelsen, hvor alt blev til, og den anden begyndelse er, at Gud blev menneske.

I begyndelsen var ordet, skaberordet, der udretter, hvad det nævner. Bibelen indledes med fortællingen om verdens skabelse. Skabelsesberetningen er jo ikke en øjenvidneskildring, men et forsøg på at sige, at livet ikke er opstået ved selvavl, men fordi en magt ville det sådan. Livet er ikke blevet til ved tilfældighedernes lunefulde spil, men fordi en skabermagt har skabt det.

Magten bag livet, den magt, der holder livet oppe, kalder vi Gud. Og Gud betyder »den gode«, for livet er godt fra skaberens hånd. I bibelens beretning om verdens skabelse hedder det som omkvæd til hver dags værk: »Gud så, at det var godt.«

At der så også er kommet noget ind i verden, som nedbryder livet og ødelægger lykken for mennesker, er en anden sag. Det ophæver dog ikke, at livet grundlæggende er godt fra skaberens hånd. Og der skal også meget til, før vi helt opgiver troen på, at livet er godt.

Se bare på, hvilken trosbekendelse, vi voksne aflægger, når vi omgås børn: ligegyldigt hvor bitre livserfaringer vi måske bærer på, ligegyldigt hvor svære skuffelser vi har lidt, så vover vi dog ikke at tage livsmodet fra et barn. Tværtimod værner vi om barnets livsmod, fordi vi inderst inde godt ved, at barnet med sine forventninger til livet har mere ret end den voksne med sine erfaringer om livet.

Den viden, at livet er godt fra skaberens hånd, har Grundtvig udtrykt i dette vers, som godt nok er lidt knudret i udtrykket, men får sagt så meget:

*Ingen har guldtårer fældet,
som ej glimt af guldet så.
Og Guds billedet forældet
må i glans dog for os stå,
om hos os det skal fornyes
thi fornyes kan som flyes
kun, hvad gammelt end er til.*

Guldet betyder livet, som det er fra skaberens hånd. Det er fordi vi ved, at livet er godt, at vi må græde guldtårer, når livet alligevel byder på skuffelser og ondskab.

Forestillingen om guldtårer stammer i øvrigt fra den gamle hedenske religion. Guldtårer er de tårer, som kærlighedens gudinde Freja græd, hver gang kærligheden blev fornægtet. Men Grundtvig er ikke i tvivl om, at vi kan lære af de gamle nordiske gudesagn og myther – de er sindbilleder på livet, de er gode at få forstand af, ja de er på en måde nordens gamle testamente. For her i norden forstod man lige så godt som i det gamle Israel at undres over livets gåde: Hvorfor er det onde til, når livet fra skaberens hånd er godt? Hvorfra kommer det onde?

I det gamle testamente fortælles straks efter skabelsen om syndefaldet. Slangen i Edens have fristede Eva, hun spiste af den forbudne frugt og gav også Adam, og han spiste, og da åbnedes deres øjne, hedder det, og de opdagede, at de var nøgne.

Fortællingen om syndefaldet er sindbillede på menneskets selv-rådighed, menneskets trang til at sætte sig op mod skaberens bud.

Men var det da ikke meningen, at mennesket skulle spise af kundskabens træ, kunne man spørge? Hvorfor var det træ ellers plantet i Edens have? Og var det ikke også meningen med slangen, at den skulle friste mennesket til at gøre det forbudte?

Man kan spørge, om det i grunden var så dårlig en virkning, æblerne havde på Adam og Eva. Deres øjne åbnedes, så de blev som Gud til at kende godt og ondt. Ja, det var just ved at spise af kundskabens træ, at mennesket for alvor blev skabt i Guds billede!

Men hvad var det så, der gik galt? Jo, det gale var, at mennesket ikke kunne vente, til tiden var inde. Det forgreb sig på kundskabens træ, førend det var rede til at modtage kundskaben om livet. Menneskets livskundskab blev en stjålen livskundskab og ikke en skænket livskundskab. Og livskundskaben blev derefter.

Denne sindbilledtale om livet svarer til, hvad vi selv oplever. Vi må erkende, at skønt vi godt kan kende forskel på godt og ondt, får vi ikke altid valgt det gode. Og selvom vi kan kende forskel på sandhed og løgn, får vi ikke altid valgt det rigtige. Vores lighed med Gud er kun en afglans af Guds billede, men denne afglans af Guds billede, der er tilbage, er dog nok til, at vi kan græde guldtårer over det, vi har mistet.

Ja, det er denne afglans af Guds billede i os, der gør, at Gud kan få os i tale og få fornyet sit billede i os. Fornyes kan kun, hvad der dog allerede er til, men er blevet gammelt og just derfor trænger til fornyelse.

Det gamle er det, som hører det skabte liv til. Det gamle er, at mennesket er skabt i Guds billede, omend billedet er sløret. Det nye er den ny begyndelse, der sker med, at Guds Søn fødes på jord. Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, hedder det hos Johannes. Guds skabende og livgivende kraft blev kød, blev menneske, blev Guds væsens udtrykte billede.

Med Jesus fra Nazareth fornyes Guds billedet. Når vi ser Guds Søn, ser vi igennem ham Gud Fader. Samtidig har Jesus også fornyet menneskebilledet. Jesus fra Nazareth er det mest menneskelige menneske. Han er billede på mennesket, som det var bestemt fra skaberens hånd.

I Jesus Kristus forenes Guds-billedet med menneske-billedet. Vi forstår påny, hvad det er at være skabt i Guds billede. Vi forstår påny, hvad det er at være menneske. Det var en ny begyndelse, Gud gjorde, da ordet blev kød, og Guds Søn blev født, voksede op i et bestemt folk, delte modersmål med de menesker, han færdedes iblandt.

Vi holder jul så længe efter den første jul. Vi holder dansk jul. Vi synger om julen på dansk, hører julens evangelium på dansk, for det er i modersmålet, at de strenge findes, som julens budskab kan røre.

Når ordet i dag bliver kød, så betyder det, at julen har bud til hvert folk på jorden og taler til hvert folks hjerte. Hvert folk på jorden

kender til på sin måde at græde guldtårer over, hvad der er mistet. Derfor skal hvert folk også på sin måde og med sine ord finde glæden over, at Guds-billedet er fornyet i Jesus Kristus.

Lad Grundtvig få det sidste ord i dag:

*Derfor end os dybt kan røre
det Guds ord, som os har skabt,
når vi af Guds mund det høre,
at det bedste har vi tabt:
barnelighed med vor Fader,
sandheds Gud og løgnens hader,
kærlighedens kildespring.*

*Hold i hævd, hold højt i ære
da vort gamle modersmål,
skabt til alt, hvad vi kan bære,
døbt i gråd ved Balders bål,
tidlig snublet på glatisen,
men oprejst i kæmpevisen
og genfødt i julesang.*

Amen.

